

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**AKADEMİK GELİŞİM DÜZEYİNE İLİŞKİN:
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS PROJESİ

ELİF BOSTAN

İSTANBUL, 2021

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**AKADEMİK GELİŞİM DÜZEYİNE İLİŞKİN:
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS PROJESİ

**Elif BOSTAN
190512001**

**Danışman
Dr. Nihan SÖLPÜK TURHAN**

İSTANBUL, 2021

..... KODLU TEZ ONAY SAFYASI KONULACAK

BEYAN/ ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

ELİF BOSTAN

İmza

TEŐEKKÜR

Çalışma aşamasında bilimsel ve akademik açıdan desteklerini esirgemeyen sevgili hocam Dr. Nihan SÖLPÜK TURHAN'a,

Hayatımın her alanında olduğu gibi lisansüstü eğitim sürecimde de maddi ve manevi anlamda her daim beni destekleyen Sevgili Aileme,

Aldığım kararlarda her zaman beni destekleyen ve fedakârlıktan kaçınmayan, özellikle bu süreçte en büyük destekçilerim olan sevgili kardeşlerim Rumeysa Tuğba YAZICI ve Őeyda GÜLER'e,

Yorulduğum zamanlarda pozitif enerjisiyle beni motive eden canım kedim Kontes'e sonsuz teşekkürlerimle...

Elif BOSTAN

İmza

AKADEMİK GELİŞİM DÜZEYİNE İLİŞKİN: YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Elif Bostan

ÖZET

Eğitim, dünyanın var oluşundan beri gelen dinamik bir süreçtir. Sadece insan için değil birçok canlı varlık için gerekli olan bu süreç, çağlar ve insanlık değişikçe gelişim göstermektedir. Bu bağlamda günümüz şartlarında özellikle eğitime yatırım yapan toplumlar geleceği inşa etme bakımından daha verimli bir yol izler. Çocukluk döneminden başlayan eğitim ömür boyu sürebilir. Bu noktada bir durak olan lisans eğitiminden sonra akademik anlamda kariyerini tamamlamak isteyen bireyler yüksek lisans eğitimine başvurur.

Bu çalışmanın amacı, yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişim düzeyini incelemektir. Bu amaç kapsamında motivasyonun akademik gelişim üzerine etkisi, akademik gelişim düzeyinin kariyer planı için önemi, akademik araştırma becerisinin geliştirilmesinde destek olan bilimsel kaynakları uygulamaya yönelik yeterlilikler belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada sosyal bilimler alanında gerçekçi sonuçlara ulaşabilmek için daha sık kullanılan nitel yöntem kullanılmakla birlikte araştırma desenlerinden durum çalışması uygulanmıştır. Bu bağlamda 4 tez öncesi dönem, 4 tez dönemi olarak toplam 8 yüksek lisans öğrencisi ile görüşülmüştür. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Önceden belirlenmiş 10 soru görüşme esnasında öğrencilere yöneltilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularında “Danışmanlık Hizmeti”, “Düzen ve Plan” ve “Akademik Gelişim” başlıklı 3 ana tema ortaya çıkmıştır.

Yapılan bu çalışmada, lisansüstü öğrencilerin akademik gelişim düzeyleri incelenmiş , bu gelişime katkı sağlayan unsurlar belirlenmiştir. Ayrıca motivasyonu düşüren faktörler belirlenmiş, belirlenen durumlar için çözüm ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yüksek Lisans Öğrencileri, Akademik Gelişim, Nitel Yöntem

RELATED TO ACADEMIC DEVELOPMENT LEVEL: PERSPECTIONS OF GRADUATE STUDENTS

Elif Bostan

ABSTRACT

Education is a dynamic process that has come from the existence of the world. This process, which is necessary not only for human beings but also for many living beings, develops as ages and humanity change. In this context, societies that invest in education, especially in today's conditions, follow a more efficient path in terms of building the future. Education starting from childhood can last a lifetime. At this point, after the undergraduate education, which is a stop, individuals who want to complete their career academically apply to graduate education.

The aim of this study is to examine the academic development level of graduate students. Within the scope of this purpose, it was tried to determine the effect of motivation on academic development, the importance of academic development for career planning, and the competencies to apply scientific resources that support the development of academic research skills.

In the research, in order to reach realistic results in the field of social sciences, a more frequently used qualitative method was used, but a case study was applied from research designs. In this context, a total of 8 graduate students were interviewed, including 4 pre-thesis terms and 4 thesis terms. Semi-structured interview form was used as data collection tool. 10 predetermined questions were directed to the students during the interview. The obtained data were analyzed using descriptive analysis technique. In the findings of the research, 3 main themes, "Consulting Service", "Order and Plan" and "Academic Development", emerged.

In this study, the academic development levels of graduate students were examined and the factors contributing to this development were determined. In addition, factors that decrease motivation were determined and solutions and suggestions were made for the determined situations.

Keywords: Graduate Students, Academic Development, Qualitative Method

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı bazı yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişim düzeyini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda yüksek lisans öğrencileri ile akademik gelişim düzeyi hakkında görüşmeler yapılarak, ortaya çıkan sorunlar için çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Saptanan sorunların çözümü için yapılan öneriler, yüksek lisans düzeyindeki öğrencilerin akademik gelişim düzeyinin artması açısından faydalı olacağı ümit edilmektedir. Görüşmeler Covid-19 salgını sebebiyle yüzyüze değil online olarak yapılmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
TABLO LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
1. EĞİTİM KAVRAMI	7
1.1. LİSANSÜSTÜ EĞİTİM.....	8
1.2. AKADEMİK GELİŞİM SÜRECİNDEKİ TEMEL ETKİNLİKLER.....	8
1.2.1. Akademik Kadro ve Akademisyenlik	9
1.2.2. Öğretim Süreci	9
1.2.3. Araştırma Çalışmaları ve Yayın.....	10
1.2.4. Yönetim.....	11
İKİNCİ BÖLÜM	13
2. YÖNTEM.....	13
2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	13
2.2. ARAŞTIRMA MODELİ.....	14
2.3. ÇALIŞMA GRUBU.....	14
2.4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ.....	14
2.5. GEÇERLİK ve GÜVENİRLİK	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	16
3. BULGULAR	16
SONUÇ ve TARTIŞMA	22
KAYNAKÇA	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Kaynakça	25

EK 1 : GÖRÜŞME FORMU	28
ÖZGEÇMİŞ.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Danışmanlık Hizmeti Temasına İlişkin Tema-Alt Tema Listesi.....	16
Tablo 2: Düzen ve Plan Temasına İlişkin Tema-Alt Tema Listesi	18
Tablo 3: Akademik Gelişim Temasına İlişkin Tema-Alt Tema Listesi.....	19

GİRİŞ

Yaşadığımız çağda bilginin hızlı ve kolay ulaşılabilir olması, eğitim, meslek, ekonomi gibi alanlarda rekabeti de beraberinde getirmiştir. Ekonomik ve toplumsal gelişimin en önemli araçlarından biri eğitimidir. Kişinin yaşamı boyunca sürekli olarak devam eden bir sistemdir. Öğretmen ise öğrenci ile beraber, eğitim sisteminin temelidir. Donanımlı bir öğretmen, eğitimde etkili olmanın temel koşuludur (Büyüköztürk & Deryakulu, 2002). Öğretmenin etkili olduğu kadar okul da önemli bir alt sistemdir. Zira eğitimin başarısı, okulun başarısına bağlı bir durumdur (Yıldırım, 2011). Yükseköğretim eğitimi veren ve eğitim sisteminin en üst kurumu olan üniversiteler, akademik araştırmalar yapmak ve nitelikli birey ihtiyacını gidermek; daha geniş perspektiften bakıldığında ise üst düzey bilimsel çalışmalar yapmak, bilgi üretmek, bilimsel kaynak oluşturmak, evrensel ve ulusal kalkınmaya katkı sağlamak gibi sorumluluklara sahip olan kurumlardır (Karaman & Bakırcı, 2010). Toplumların kalkınması, ülkenin gelişmişlik düzeyi ve nitelikli eğitim arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Üniversite eğitimi, bilhassa lisansüstü eğitim, nitelikli insan yetiştirme konusunda ve bilimsel çalışmaların geliştirilmesinde büyük önem arz etmektedir (Şahin, Uysal, Saraç, & Gündoğdu, 2019).

Akademik gelişimin temel gereği olan lisansüstü eğitim kalite açısından oldukça önemlidir. Her alanda olduğu gibi akademik alanda da uzmanlaşmanın gereği kaliteli bir eğitim sürecinden geçmiş olmaktır. Bu sebepten ötürü üniversitelere, bilhassa öğretim görevlilerine birtakım sorumluluklar yüklenmektedir. Öğrencilerin psikolojik, sosyal ve kültürel açıdan geliştiği bu eğitim döneminde en sık etkileşim halinde olduğu kişiler eğitimcilerdir. Örneğin sınıf ortamı, eğitimciler ve öğrenciler arasındaki sosyal ve dinamik etkileşimlerin en fazla olduğu bağlam olarak her iki tarafın birbirlerine karşı davranışlarının temellerini oluşturur (Erdem, ve diğerleri, 2014).

Akademik gelişim çalışmaları Türkiye'nin aksine, gelişmiş ülkelerde planlı ve sistemli bir şekilde uygulanmaktadır. Öyle ki, ülkemizde öğretim elemanlarına

akademik gelişim hizmetleri sunulmasının gerekliliğini savunan çalışmalar yapılmıştır. Yükseköğretim ile ilgili literatür taraması yapıldığında, ulusal alanda yazılmış öğretim üyelerinin etkili öğreticilik yönü ile ilgili bölümlere rastlanmamıştır (Aypay, 2006). Bu argümanlar doğrultusunda Türkiye'nin etkili ve sistematik akademik gelişim modellerine ihtiyaç duyduğu söylenebilir (Bulut, 2015). Bu çalışma, ülkemizde lisansüstü eğitim gören öğrencilerin akademik gelişim durumlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Bilginin her geçen gün değişmesi ve yenilenmesi, küresellik olgusu, toplumların post-modern toplum olma gayreti, teknolojik devrimler gibi gelişmeler, ideal insan tipinin ve eğitim anlayışının değişmesini de beraberinde getirmiştir. Bu gelişim ve değişimin etki ettiği alan sadece ulusal düzeyde değil, bütün dünyayı kapsamaktadır (Erdoğan, 2003). Eğitimin gelişmesi bireylerin kendilerini geliştirme ihtiyacı ile doğru orantılıdır. Bu ihtiyaca binaen ülkemizde lisansüstü eğitim gören öğrenci sayısı her geçen yıl artmaktadır. Örneğin 2013-2014 eğitim-öğretim yılları arasında yüksek lisans programına toplam 265895 öğrenci kayıtlı iken, 2019-2020 eğitim-öğretim yılları arasında bu sayı 297001 olarak artış göstermiştir (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2021). Bu artışın tabii sonuçlarından bir tanesi, lisansüstü eğitim çalışmalarına artan talep doğrultusunda yükseköğretime ayrılan kaynak ve bütçelerin yetersiz kalması sebebi ile özel üniversitelerin açılması, yükseköğretimin ücretli olması gibi sonuçları beraberinde getirmiştir (Küçükcan & Gür, 2010).

Akademik gelişim kavramı, psikomotor beceriler ve duyuşsal alanlardaki gelişimin dışındaki tüm gelişim davranışlarını kapsayan bir kavramdır (Arslan, 2019). Bununla birlikte akademik gelişimdeki amaç yalnızca bilişsel bir ilerleme kaydetmek demek değildir. Zira tüm eğitim ve öğretim faaliyetlerindeki temel amaç, öğrencilerde istedik yönde davranış değişikliği kazandırmaktır. Dolayısıyla eğitim ve öğretimin genel süreci göz önüne alındığında, öğrencilerin akademik gelişimine etki eden faktörler açısından desteklenmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu kapsam bağlamında akademik gelişime etki eden faktörleri; kişisel faktörlerin akademik gelişime etkileri, aile faktörünün akademik gelişime etkileri ve

kurumsal faktörün akademik gelişme etkileri olmak üzere üç başlık altında inceleyeceğiz.

1. Kişisel Faktörlerin Akademik Gelişime Etkileri

Öğrencilerin sahip olduğu kişisel özelliklerin ve yükseköğretim kurumlarının önce ve sonrasındaki deneyimlerinin, eğitim çıktılarının bir sonucu olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda ırk, cinsiyet, yaş ve başarı ortalamaları gibi faktörlerin yer aldığı bu dönemler ele alındığında, yükseköğretim sürecindeki eğitim ve sosyal politikalar gibi unsurlarla birlikte akademik gelişim seyrinin öngörülebileceği düşünülmektedir (Karakaya & Tavşancıl, 2008).

Akademik gelişimin artırılmasında öğrencinin; kişisel özellikleri, fiziksel ve psikolojik sağlığı ve eğitim deneyimleri gibi faktörlerin yanında yükseköğretim sürecine dahil olan; yükseköğretim öncesi, sürecin kendisi ve sürecin dışından kaynaklanan faktörler aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Yükseköğretim öncesi faktörler; Öğrencilerin yükseköğretim kurumlarına girmeden önce edindikleri eğitimle ilgili faktörleri içermektedir. Lise eğitimi, üniversite başarı puanı ve alan ile ilgili faktörler gibi.
2. Yükseköğretim süreci faktörleri; Öğrencilerin yükseköğretim eğitim sürecini, edindikleri bilgi, beceri ve deneyimleri kapsamakta olup akademik ve sosyal hizmetler, danışman hizmetleri gibi kurumun sağladığı faktörleri içermektedir.
3. Yükseköğretim dışı faktörler; Öğrencilerin yükseköğretim eğitimi dışından kaynaklı, akademik gelişimi dolaylı olarak etkileyen, eğitim sistemi, sosyo-ekonomik ve sosyal çevre gibi faktörleri içermektedir.

Bahsedilen tüm bu dönem ve faktörler, akademik gelişimin artırılmasında, kurumların doğrudan müdahil olamadığı kişisel faktörlerin ne kadar etkili ve akademik gelişim için ne kadar gerekli olduğunu göstermektedir (Uysal, 2015).

2. Aile Faktörünün Akademik Gelişime Etkileri

Akademik gelişim sürecinde yükseköğretim kurumları, işlevselliği için bünyesi dışında yer alan geniş çevreyle iç içe bulunduğu farkında olmalı ve amaçlarına ulaşmak konusunda bahsedilen çevreyle ilişkilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Aile de bu çevrelerden birisidir (Keçeli-Kaysılı, 2008). Ebeveynler, çocuklarının ilk öğretmenleri olmalarının yanında eğitim sürecinde öğretmenlerin de ortakları olma görevini üstlenmişlerdir. Bunun yanı sıra ebeveynler öğretim programlarına ve amaçlarına; güdüleme, kurum dışındaki fırsatlara açık olma ve bağlantı kurma gibi faktörlerle akademik gelişimde aktif rol oynamaktadırlar (Sucuoğlu, 1996).

Ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme stilleri, öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki tecrübeleri ve eğitimsel planlamaları konusunda oldukça kıymetli olabilmektedir. Benzer biçimde farklı ortam faktörüyle öğretmenlerin öğrencilerle ilişkilerinin, ebeveynlerin çocuklarını başka bir perspektiften gözlemlemelerine olanak sağlamaktadır (Koçak, 1988). Bu bağlamda yapılan birçok araştırmada, aile faktörü ile akademik gelişim arasındaki bağlantı ortaya konulmakta olup, aile faktörünün öğrenciler üzerindeki yordayıcı etkisi vurgulanmaktadır.

Akademik gelişimin artırılmasında aile faktörü konusundaki öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- Ailelerin, çocuklarının ilgi alanları, becerileri ve yeterliliklerinin bulunduğu akademik gelişimleriyle ilgili ve bu bağlamdaki beklentilerini yükseltmeleri konusunda gerekli motivasyonu sağlamaları,
- Çocukların ihtiyaçları ve akademik gelişimleri konusunda bilgilendirici, teşvik edici ve üstlendikleri rolün önemini kavramalarına yardımcı olmaları,
- Öğrencinin özel gereksinim gerektiren bir durumu olması halinde ailenin, kurumun ilgili birimleri ile desteklenmesi,
- Kurumlarda ailelere gelişimin her alanında, ihtiyaçlarına cevap verebilecek eğitim seminerleri ve çalıştaylar düzenlenmesiyle iletişim ağının güçlü tutulması önerilmektedir (Keçeli-Kaysılı, 2008).

Sonuç olarak, akademik gelişimin artırılmasını hedefleyen aile katılımı faktörü, konuya ilişkin bilgi ve beceriye sahip olmaktan, aile içi sağlıklı ilişkilerin geliştirilmesine kadar birçok kazanımı içermektedir. Aile faktörü ve akademik gelişim arasındaki ilişkiye yönelik özellikle akademik gelişim sürecinin başlarında ailenin hem akademik gelişim ve başarıyı hem de ebeveynlik becerileri üzerinde oldukça etkili olduğu gözlemlenmiştir (Dinçsoy, 1995). Ülkemizde bu konudaki gerekliliğin tüm eğitim kurumları tarafından önemsenmesi gerektiği ve var olan aksaklıkların onarılması halinde eğitim ve toplum sistemimizin geliştirilmesinde önemli bir adım atılmış olacağı düşünülmektedir.

3. Kurumsal Faktörün Akademik Gelişime Etkileri

Günümüzde bilgi ve teknolojinin merkezi, toplumların gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesinde öncü rol üstlenen yükseköğretim kurumlarının önemli görevlerinden birisi de, kurumsal yapının akademik gelişime sağladığı katkılardır. Öğrenciler fikirleri, uygulamaları ve araştırma konuları gibi bilgi alanı dışında ancak akademik gelişimde etkin olan faktörler sebebiyle kurumsal iletişime ihtiyaç duymaktadırlar (Sezgin, 2017).

İçerisinde akademik ve idari olmak üzere çeşitli birimlere ayrılan yükseköğretim kurumları, akademik gelişimi artırma ideali sebebiyle bu iletişimi ve sürekliliği sağlamak mecburiyetindedir. Bunu sağlayan kurumlar hem kurumun hem de kurum içerisinde yer alan akademik unvana sahip kişiler ve öğrencilerin verimliliğini artırmaktadır (Ün & Türkal, 2018).

Gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda giderek artan gelişim isteği, yükseköğretim kurumlarını işlevsellik açısından oldukça etkilemektedir. Yükseköğretim kurumları da bu isteğe; topluma, faaliyet alanı sunarak ya da değişime giderek cevap vermeye gayret etmektedir (Tavşancıl-Tarkun, 1990). Günümüzde kurumların bu cevabı verebilmek için başvurduğu yöntemlerden biri, ulusal ve uluslararası tanınmış yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği içinde olmaktır. Yükseköğretim kurumlarının hem ülkesinde hem de uluslararası diğer üniversite kurumlarıyla iş birliği içinde olmaları, akademik kariyeri yüksek düzeyde olan eğitimcilere, araştırmacılara ve öğrencilere bünyesinde yer vermesi, kurumlar için

stratejik bir öneme sahiptir. Bu stratejiyi uygulayabilmek, akademik gelişim açısından hem kuruma hem de alana ve alanda bulunanlara büyük katkılar sağlaması sebebiyle oldukça önem arz etmektedir (Ün & Türkal, 2018).

Bütün bu bilgiler ışığında ayrıca literatüre bakıldığında lisansüstü eğitim çalışmalarına dair birçok sorunla karşılaşmak mümkündür. Bunlardan bazıları; nitelikli akademisyen bulma sorunu, etik ihlaller, yeniliğe kapalılık, danışmanların ilgisizliği, yanlış tez konusu seçimi gibi sorunlardır (Günay, 2018). Bu perspektiften bakıldığında, öğrencilerin akademik gelişim sürecinde yaşadıkları sorunları belirlemek ve bu sorunlara çözüm ve öneriler sunmak amacıyla bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur. Ulusal literatürde benzerlerine az rastlandığı için bu araştırma yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişim düzeyi açısından önem taşımaktadır. Çalışmanın temel amacı yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişim düzeyine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. EĞİTİM KAVRAMI

Toplumun sosyal kurumlarından birisi olan eğitim, kişinin bulunduğu toplum içerisinde davranışlarını, yeteneklerini ve pozitif yönlerdeki diğer davranışlarını geliştirdiği süreçler toplamıdır (Ergün, 1994). Gökalp'e göre ise eğitim, bir toplumda, olgun kuşağın yeni büyümeye başlayan kuşağa duygu ve düşüncelerini aktarması demektir (Tezcan, 1985). Eğitim kavramı, birçok eğitimci tarafından farklı şekillerde ifade edilmiştir. Şüphesiz bu farklılıkta eğitimcilerin farklı yöntemleri etkili olmaktadır.

Küreselleşen dünyada bireyde kalıcı davranış değişiklikleri meydana getirebilmek, yeniliklere ve çağa uyum sağlayabilen, sorgulayıcı, araştırmacı, kendini gerçekleştiren ve özgüven sahibi bireyler yetiştirmek ancak eğitimle sağlanmaktadır (Çelen, Çelik, & Seferoğlu, 2011). Ayrıca eğitimin fedakârlık, vatanseverlik, faydacı olmama gibi bireyin karakterini geliştiren özellikleri de gözardı edilmemelidir (Tezcan, 1985). Bu bağlamda, bütün bireylerin çağdaş bir devlet oluşturması ve bu çağdaş devletin beslediği dinamikleri sürekli yönetmesi için eğitim sürecinden geçmesi bir zorunluluk olarak nitelendirilmiştir (İncebacak, 2019).

Bireylerin modern devlete uyum sağlayabilmesi için almış olması gereken eğitimin bireysel ve sosyal olmak üzere iki tür amacı vardır. Sosyal amacı; insanın, sosyal bir varlık olmasından, tek başına yaşayamayacağından ve bu sebepten ötürü ona elindeki imkanlarını kullanması ve diğer insanların yararlanması için yeteneklerini faydalı hâle getirmek amacıyla iş birliği duygusunu hissettirmektir (Işık, 2013). Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme süreci olan eğitimin bireysel amacı ise, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak, bireyin ilgi, zekâ ve kabiliyet eğilimlerine yönelik eğitim faaliyetlerini bireyin kendisine sunmaktır (Aktepe, 2005).

1.1. LİSANSÜSTÜ EĞİTİM

Lisansüstü eğitim, lisansta başarılı olan öğrencilere ilgi duydukları bölümde yüksek lisans veya doktora yaparak konu hakkında uzman olma imkânı sağlayan eğitimidir (Tahmaz, 2019). Bir başka açıdan lisansüstü eğitim, bilgiye araştırma yoluyla ulaşacak ve içinde bulunduğu toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilen bilim insanları ve öğretim elemanları yetiştirmeyi amaçlayan faaliyetler bütünüdür (Baş, 2013).

2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 4 üncü maddesinin yedinci fıkrasının (c) bendinde lisansüstü eğitimin amacı şu şekilde belirtilmiştir: “Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla iş birliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır.”

Lisansüstü eğitim denince akla çeşitli eğitim programları gelmektedir. Üniversiteler, öğrencilerin yetenek ve ilgileri doğrultusunda toplum içerisinde donanımlı insan bulundurma amacıyla önlisans, lisans, lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) eğitimleri düzenlemektedir (Baş, 2013). Bu eğitim türünde lisans eğitimine kıyasla öğrenciye daha geniş kapsamlı akademik çalışmalar yapma, karmaşık problemleri analiz edip çözümlenme, mesleki konuda uzmanlaşma, yeni bilgi üretme ve analiz yapabilme yöntem ve becerisi kazandırılır (Karaman & Bakırcı, 2010).

1.2. AKADEMİK GELİŞİM SÜRECİNDEKİ TEMEL ETKİNLİKLER

Akademik gelişim, yükseköğretim kurumlarında kariyer için gerekli tüm aşamaları içine alan ve akademisyenlerin akademik kariyerleri boyunca devam eden sürecin tümüdür (Güler, 2014). Akademisyenlerin başarımlarını, aktifliğini, faaliyetlerini ve iş doyumlarını etkileyen bu süreç, sunulan şartlar itibarıyla birçok ülkede farklılık göstermektedir. Ülkemizde, kariyer hedeflerinin en önemli basamağı olarak nitelendirilebilecek akademik gelişimin ve akademik gelişimi ilgilendiren her kavramın üzerinde durulması oldukça önemlidir (Sağlam, 2011).

1.2.1. Akademik Kadro ve Akademisyenlik

Bilimsel çalışmalarda bulunmak, üretken olmak, nitelikli eğitim ve öğretim sağlamak gibi görevleri bulunan üniversite ve yükseköğretim kurumlarının başlıca amacı nitelikli bireyler yetiştirmektir. Kurumların sahip olduğu kaynakları en etkili ve verimli biçimde kullanılması, genel performanslarının artırılması için elzemdir. Bu bağlamda bünyesinde akademisyenlerin bulunduğu akademik kadro kurumların en önemli kaynaklarından biridir (Güler, 2014).

Yükseköğretim kurumlarında; öğretimi ve istendik düzeyde nitelikli bireylerin yetişmesini sağlayan, yol gösteren, araştırmalarıyla alanına katkıda bulunan bireylere verilen mesleki unvana akademisyen denilmektedir (Erdem A. R., 2012). Akademisyenlerin hem bireysel akademik faaliyetlerin hem de toplumun ihtiyaç duyduğu bilgi ve teknolojinin takibinde, bilimsel araştırmalarıyla geleceğe yön veren nitelikli bireyler oldukları ve bu bireyleri yetiştirme görevi üstlenmeleriyle oldukça önemli bir yere sahiptirler. Bununla birlikte akademisyenlik kavramı ile ilgili yapılan çalışmalarda, öğretim odaklı ve akademik odaklı olduğu konusundaki fikir ayrılıkları güncelliğini korumaktadır (Odabaşı, Fırat, İzmirli, Çankaya, & Mısırlı, 2010).

Günümüzün ve geleceğin nitelikli bireylerini yetiştiren yükseköğrenim kurumlarında, istedik düzeyde bir sonuç alabilmenin, bu konuda öncü olan akademik unvana sahip bireylerin iş doyumlarıyla yakından ilgisi bulunmaktadır. Nitelikli insan yetiştirmek, yaptığı işten memnuniyet duyan bir akademik kadro ile mümkündür (Sağlam, 2011). Dolayısıyla akademisyenlerin performanslarının artması, etkin bir biçimde çalışmalarını sürdürmeleri, işine ve bulunduğu kuruma duyduğu olumlu iş doyumunu seviyesine bağlı olarak büyük önem taşımaktadır.

1.2.2. Öğretim Süreci

Ülkelerin bireysel ve toplumsal değişimlerine, niteliklerine, kalkınmalarına etki eden, bireylerin mesleki temellerinin atıldığı kurumların başında yükseköğretim kurumları gelmektedir (Güler, 2014). Kurumlar; bilimsel araştırmalarda bulunmak, bireysel ve toplumsal problemlere çözüm üretmek ve ihtiyaç duyulan insan gücünü ortaya koymak gibi rolleri üstlenmektedir. Bu bağlamdaki gelişmişlik düzeyini,

eğitimli ve nitelikli yetiştirilmiş bireylerin g¼c¼ belirmektedir. Bu oğretim s¼recine Őekil veren ise akademisyenlerdir (Odabaşı, Fırat, İzmirlil, ankaya, & Mısırlı, 2010).

Akademisyenlerin en önemli g¼revlerinden biri de dahil oldukları oğretim s¼recidir. Oğrencilerin bilgi d¼zeylerini, d¼ř¼nme becerilerini geliştiren oğretim s¼reci, bilginin iletilmesinin yanında aktif bir oğrenimi ve eleştirel bir bakış açısı kazanımını da içermektedir. Dolayısıyla akademisyenlerin oğretim s¼recindeki rol¼; bilginin oğrenciye aktarımı, aktif bir oğrenim sağlama, entelekt¼el gelişim gibi fakt¼rlere katkıda bulunmak ve rehberlik etmektir (Odabaşı, Fırat, İzmirlil, ankaya, & Mısırlı, 2010).

Akademik oğretim konusunda geliştirilmiş oł¼¼mler, amaçların ve çıktıların işlevselliği açısından önem taşımaktadır. Akademisyenlerin bu bağlamda performanslarını artırmak için doğru y¼ntemi kullanmaları, değerlendirmeleri ve geri d¼n¼t sağlamaları bir gereklilik olarak g¼r¼lmektedir. Zira oł¼¼lmemiř bir bilginin y¼netilmesi ve iyileştirme bağlamında geliştirilmesi m¼mk¼n değildir. Bu sebeple akademisyenlerin etkili bir oğretim gerçekleştirebilmeleri için; oğretim amaçlarının belirlemek, oğretim s¼recini d¼zenli ve planlı bir biçimde s¼rd¼rmek, oğrencilerin ilgilendiği alanları ve yeteneklerini g¼z ¼n¼ne almak, çeşitli oğretim y¼ntemleri kullanmak ve merak uyandırmak gibi kriterleri g¼z ¼n¼nde bulundurmaları gerekmektedir (G¼ler, 2014).

1.2.3. Araştırma alışmaları ve Yayın

Y¼ksek¼đretim kurumlarının kurulma amaçlarının başında, bilimsel araştırma çalışmalarında bulunma faaliyetleri yer almaktadır. Bu araştırma çalışmalarını gerçekleştiren akademisyenler ve oğrenciler sahip oldukları bilgi ve bulguları; makale, tez, kitap gibi çeşitli yazım y¼ntemleri halinde yayınlamaktadırlar. Bu yayınlar, belirli kurullarla yazılmakta olup, diğer yazın t¼rlerinden ayrılmaktadır (G¼ler, 2014).

Akademisyenlerden, bilimsel araştırma çalışmaları yapmalarının yanı sıra elde ettiği bilgi ve bulguları paylaşmaları ve araştırmacı yanlarını yansıtmaları beklenilmektedir. Bu sayede hem bilimsel bilgi ve toplum hizmeti gereğini yerine getirmiş hem de yayın yapmakla akademik kariyerlerinde y¼kselme şansı el etmiş

olmaktadırlar (Erdem A. R., 2012). Öte yandan günümüzde akademisyenlerin, bilimsel araştırma çalışmaları ve yayın sorumluluklarını yerine getirirken nitelikli ve evrensel seviyede yer alabilmeleri için amaç ve içerik kavramlarına uygun akademik performanslarının değerlendirilmesinin ve bu değerlendirmelerde de yayın etkinliklerinin yadsınamaz bir rolü bulunmaktadır (Güney, 2011).

Son yıllarda ülkelerin bilimdeki yerlerinin belirlenmesinde akademik performansların önemi oldukça artmaktadır. Akademik çalışmaların okunması ve kabul görmesi açısından İngilizce yayınlanması da bu noktada önemlidir (Odabaşı, Fırat, İzmirli, Çankaya, & Mısırlı, 2010). Bu bağlamda akademisyenler, alanında ne kadar bilime katkılı yüksek düzeyde çalışmalar ortaya koyar ve nitelikli insan gücünü bünyelerinde barındırırlarsa hem ülkelerinde hem de uluslararası bilim dünyasında seçkin bir kimse haline gelecekler ve akademik gelişime büyük katkı sağlayacaklardır (Erdem A. R., 2012).

1.2.4. Yönetim

Akademisyenlerin; akademik çalışma ve faaliyetlerde bulunma, öğretim sürecini yönetme ve yayın yapma görevlerinin yanında yönetim sorumlulukları da vardır. Akademinin yönetim kısmında öğretim görevlileri, yükseköğretim kurumlarında rektör, rektör yardımcısı, dekan, dekan yardımcısı, bölüm başkanı ve bölüm başkan yardımcısı gibi idari görevleri üstlenebilmektedirler (Güler, 2014). Bu bağlamda akademik unvana sahip bireylerin, idari görevler için değerlendirilmelerinde, sahip oldukları belgelendirilmiş akademik faaliyetleri etkili olmaktadır. Dolayısıyla belgelendirilmemiş faaliyetlerin dikkate alınmaması öğretim görevlilerinin, öğretmen rollerini geri plana atılmalarına sebep olabilmektedir (Odabaşı, Fırat, İzmirli, Çankaya, & Mısırlı, 2010). Bu faaliyetlerin yanı sıra, her fakültenin yönetim örgütüne bağlı fakülte sekreteri, yüksekokul ve enstitülerde de yine yüksekokul veya enstitü müdürüne bağlı yüksekokul veya enstitü sekreteri bulunmaktadır (Şişman, 2011).

Nitelikli bir akademik faaliyette bulunmak; doğru bir yöntemle veri toplamak, araştırma çalışmaları ve yayında bulunmak, alanı ile ilgili gelişmeleri yakından takip etmek, bilimsel faaliyetler içerisinde yer almak ve akademik danışmanlık yapmak

gibi birçok etkinliği kapsamaktadır (Odabaşı, Fırat, İzmirli, Çankaya, & Mısırlı, 2010).

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacı ve önemi, modeli, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Akademik gelişim hakkında birçok araştırma yapılmıştır fakat yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişimi ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yüksek lisans eğitiminde akademik gelişim süreci büyük önem arz etmektedir. Bu sebepten ötürü bu konu üzerinde çalışma yapılmıştır.

Bu araştırmanın amacı temel olarak yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişim ve beceri düzeyini incelemektir. Bu bağlamda; ders ve tez dönemindeki öğrencilerin akademik gelişimine etki eden faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Belirlenen faktörlerdeki eksiklikler belirlenecek ve bu eksikliklerin giderilmesi için öneriler sunulacaktır.

Bu amaç kapsamında bazı yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişim düzeyi belirlenirken öncelikle demografik bilgilere yönelik sorular sorulmuş, ardından akademik gelişim düzeyine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Öğrencilere sorulan akademik gelişim düzeyine ilişkin birkaç soru aşağıda paylaşılmıştır:

- Akademik araştırma becerisinin gelişiminde yüksek lisans derslerinin katkısı hakkındaki görüşleriniz nedir?
- Akademik araştırma becerisinin geliştirilmesi için ders sürecinde yapılması gereken uygulamalar nedir?
- Akademik araştırma becerisini geliştirmek için öğrencileri motive eden unsurlar nedir?
- Akademik araştırma becerisini geliştirmenin kariyer planını için önemi nedir?

Yukarıdaki sorular ve benzerleri katılımcılara sorularak araştırma amaca ulaştırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca ek olarak katılımcıların demografik özelliklerine ve önerilerine de bakılmıştır.

2.2. ARAŞTIRMA MODELİ

Yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişim düzeyini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel yöntem kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, görüşme, gözlem, doküman analizi gibi veri toplama araçları kullanılarak araştırılan olayı gerçekçi bir şekilde nitelendirmeyi amaçladığı araştırma yöntemidir (Üzümcü, 2016). Araştırmanın deseni durum çalışması olarak belirlenmiştir. Durum çalışmaları, bir kişi, bir işlem, bir program, bir süreç, sosyal grup veya bir kurum gibi kendine özgü bir olguyu etraflıca araştırmak için uygun bir desendir (Vural & Cenkseven, 2005).

2.3. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubu, 4 ders dönemi, 4 tez dönemi öğrencisi olmak üzere toplam 8 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılara K1, K2, K3 vb. gibi kodlar verilmiştir. Verilen kodlara göre K1'den K4'e kadar kodlanan öğrenciler tez dönemi, K5'ten K8'e kadar kodlanan öğrenciler ise tez öncesi dönemde olan öğrencilerdir.

Örnekleme grubu tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kota örnekleme tekniği kullanılarak seçilmiştir. Kota örnekleme çeşidi örnek kitlenin belli kriterlere göre kısımlara ayrılması ve bu gruplardan örnek kitle belirlenerek çalışma uygulanmasıdır (Küçük, 2016). Tesadüfi olmayan örnekleme yönteminde ise katılımcıların örnekleme grubunda yer alma ihtimalleri herhangi bir olasılığa sahip değildir. Bu örnekleme yönteminde örnekleme grubu araştırmacıların bireysel istekleri ve öznel değerleri ile seçilmiş olur.

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Akademik gelişim sürecine ilişkin sorular hazırlanmadan önce literatür taraması yapılmış, çalışmanın amacına uygun sorular oluşturularak katılımcılara sorulmuştur. Görüşme soruları demografik bilgiler ve akademik gelişim sürecine ilişkin 10 soru olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Görüşme formu hazırlama sürecinde uzmanların görüşlerine başvurulmuş, bir alan uzmanı bir de ölçmeci olmak üzere iki uzmandan görüşler alınmıştır. Uzmanların gerekli görmediği sorular görüşme formundan çıkarılmıştır. Hazırlanan 16 soru pilot çalışma olarak bir grup öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Söz konusu görüşme yapıldıktan sonra anlam açısından net olmayan ve birbirine benzer sorular görüşme formundan çıkarılmıştır. Pilot çalışma sonrası katılımcıların verilerine göre soru sayısı 10'a düşürülmüştür.

Görüşmeler online olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında konuşmalar kaydedilmiş, görüşme sonrası yazıya aktarılmıştır. Katılımcılara kodlar verilerek bulgular kodlanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analiz, önceden belirlenen temalara göre analiz yapma çeşididir. Bu analizde veriler net ve sistematik bir şekilde sunulur (Üzümcü, 2016). Katılımcılara kodlar verilerek bulgular kodlanmıştır. Görüşme sonucunda edinilen veriler kodlandırıldıktan sonra temalandırılmıştır.

2.5. GEÇERLİK ve GÜVENİRLİK

Bilimsel çalışmaların belirli düzeyde güvenilir ve geçerli olması kabul görmesi açısından gereklidir. Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının, çalışma deseninin ve veri analiz yönteminin güvenilirliği ve geçerliğinin belirlenmesi, araştırmanın kabul görme derecesini ve inandırıcılığını etkilemektedir (Baltacı, 2019).

Çalışmanın iç geçerliğini sağlamak için, ulaşılan veriler bulgular bölümünde katılımcıların ifadeleri ile birlikte sunulurken açıklamalar ve yorumlamalar yapılmıştır. Dış geçerliğini sağlamak için ise, araştırmanın amacı, önemi, araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama yöntemi, verilerin analizi çalışmanın yöntem bölümünde ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir.

Çalışmanın iç güvenirlğini sağlamak için, veriler analiz sürecinde betimsel yol izlenerek doğrudan aktarılmıştır. Dış güvenirlği sağlamak için ise pilot çalışma yapılmış, yapılan pilot çalışmaya dair görüşme sonrası sorular tekrar düzenlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde veri toplama araçları ile elde edilen ve verilerin analizi bölümünde ifade edilen yöntemlerle çözümlenmesi ile elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda üç tema ve her bir temaya ilişkin dört alt tema oluşturulmuştur. Bulgular sunulurken tema ve alt temalar tablo ile gösterilip tüm alt temalara ilişkin öğrenci görüşleri tabloların altında ayrı ayrı belirtilecektir.

Tablo 1: Danışmanlık Hizmeti Temasına İlişkin Tema-Alt Tema Listesi

<i>Tema</i>	<i>Alt Tema</i>
Danışmanlık Hizmeti	Danışman hocanın yaklaşımı Danışmanlık hizmetinin önemi Öğrencinin araştırma yapmaya teşvik edilmesi Rehberlik ve danışmanlık hizmeti konusunda memnuniyetsizlik

Öğrencilerin “Danışmanlık Hizmeti” temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “Danışman Hocanın Yaklaşımı” alt temasında dört öğrencinin danışman hocanın üslubu ve yaklaşımı ile akademik gelişimin doğru orantılı olduğu görüşünde oldukları belirlenmiştir. Örneğin bir katılımcı görüşlerini “*'Bu olmamış' tavrıyla değil 'Bu çok daha iyi olabilir' üslubuyla desteklenmek benim için oldukça yüksek bir motivasyon kaynağı (K3)* derken, diğer katılımcı;

“*Hocaların öğrenci seçmeden objektif bir tutumla yaklaşmaları gerekmekte. (K2)*” şeklinde ifade etmiştir.

Aynı temada “Danışmanlık Hizmetinin Önemi” alt teması incelendiğinde beş öğrencinin öğrenci çabası ile birlikte danışmanlık ve rehberlik hizmetinin önemini üzerinde durduğu belirlenmiştir. Buna dair bazı öğrencilerin görüşleri;

“Danışmanın desteği ve anlayışı motive eden en önemli unsurlardan biridir.”
(K4)

“...beni en çok motive eden durum; danışmanımın benimle birlikte olan gayreti, her aşamasında verdiği geri dönütler olmuştur.” (K3) şeklindedir.

Yine aynı temada “Öğrencinin Araştırma Yapmaya Teşvik Edilmesi” alt teması incelendiğinde ise, yedi öğrencinin araştırma yapmaya teşvik edilme konusunda danışmanlarından bu konudaki beklentileri anlaşılmıştır. Bu bağlamda öğrenciler düşüncelerini;

“...öğrencinin ders çalışma isteğinin yanı sıra hocaların da takdir ve teşvik ederek öğrencileri motive etmesi gerekir.” (K5)

“...danışmanın yapıcı yönlendirmeleri ile öğrenciyi teşvik ve takdir etmesi burada etkili oluyor.” (K7)

“Ders sürecinde öğrenci araştırma yapmaya ve akademik yazılar yazmaya teşvik edilebilir.” (K4) şeklinde ifade etmişlerdir.

“Danışmanlık Hizmeti” temasına ilişkin “Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Konusunda Memnuniyetsizlik” başlıklı alt temaya bakıldığında beş öğrencinin danışmanlık ve rehberlik hizmetini yeterli bulmadığı saptanmıştır. Öğrencilerden bazılarının bu konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

“Akademik destek yetersiz, rehberlik hizmeti hiç yok.” (K2)

“...bu açıdan rehberlik hizmetinden memnun değilim, oldukça yetersiz buluyorum.” (K1)

Tablo 2: Düzen ve Plan Temasına İlişkin Tema-Alt Tema Listesi

Tema	Alt Tema
Düzen ve Plan	Zaman yönetimi Düzenli ve planlı olmanın olumlu yönleri Düzenli ve planlı olmayıp bu noktada rehberliğe ihtiyaç duyulması Akademi hayatında düzenli ve planlı ilerlemenin önemi

Öğrencilerin “Düzen ve Plan” temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “Zaman Yönetimi, Düzenli ve Planlı Olmanın Olumlu Yönleri, Düzenli ve Planlı Olmayıp Bu Noktada Rehberliğe İhtiyaç Duyulması, Akademi Hayatında Düzenli ve Planlı İlerlemenin Önemi” şeklinde dört alt tema oluşturulmuştur. Bunlardan “Zaman Yönetimi” alt teması incelendiğinde öğrencilerin, akademik gelişim düzeyinin önemli bir unsuru olarak zamanı doğru kullanmak ve zaman yönetimini kontrol altına almaktan bahsettiği görülmüştür. Bu bağlamda katılımcıların bazı fikirleri şu şekildedir:

‘Sosyal hayata ayrılan zamanın biraz daha azaltılması akademi sürecine katkı sağlayabilir.’ (K6)

‘...pes etmeden ve zamanı planlayarak devam etmek işimizi kolaylaştıracaktır.’ (K5)

‘...zamanımı verimli kullanmak için yapılacak işlere öncelik vermenin ve o sırayı takip etmenin gerekli olduğunu düşünüyorum.’ (K7)

“Düzen ve Plan” temasına ilişkin oluşturulan “Düzenli ve Planlı Olmanın Olumlu Yönleri” alt teması incelendiğinde beş öğrencinin düzenli ve planlı çalıştığında akademik çalışmalarını daha verimli yaptığı gözlemlenmiştir. Bu kategoriye ilişkin öğrenci görüşleri;

‘...bu durumun bana katkısı, hangi işi hangi gün nasıl yapacağım konusunda bir rehber oluşturuyor. (K1)

‘Düzenli ve planlı çalışma ile zaman yeterli olabilmektedir...’ (K4) şeklindedir.

Aynı temaya ilişkin “Düzenli ve Planlı Olmayıp Bu Noktada Rehberliğe İhtiyaç Duyulması” alt teması incelendiğinde dört öğrencinin akademik çalışma sürecinde düzenli ve planlı olmadığı ve bu konuda rehberlik hizmetine ihtiyaç duydukları saptanmıştır. Öğrencilerden bazılarının bu kategoriye ilişkin görüşleri;

‘...bu düzeni ve planı oluşturmam için rehberliğe ihtiyacım var.’ (K2)

‘...danışmanımın özellikle düzenli ve planlı çalışma açısından daha planlı çalışmalar yaptırmasını beklerdim.’ (K4) şeklindedir.

Yine aynı temaya ilişkin “Akademi Hayatında Düzenli ve Planlı İlerlemenin Önemi” alt temasına bakıldığında ise bütün öğrencilerin düzenli ve planlı çalışmanın akademi sürecine katkısı hakkındaki fikirlerinin aynı doğrultuda olduğu saptanmıştır. Bu fikirlerden bazıları şu şekildedir:

‘...bu sebepten ötürü düzenli ve planlı bir şekilde çalışıyorum ve bu durumun sürece olumlu yönde bir katkısı olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim.’ (K5),

‘Düzenli ve planlı bir şekilde yapılan akademik araştırmalar daha verimli olmaktadır.’ (K6)

Tablo 3: Akademik Gelişim Temasına İlişkin Tema-Alt Tema Listesi

Tema	Alt Tema
Akademik Gelişim	Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersinin önemi Yüksek lisans derslerinin akademi becerisi açısından önemi Sürekli gelişim Başarı duygusunun motivasyona sağladığı katkı

Öğrencilerin “Akademik Gelişim” temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde ise “Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersinin Önemi, Yüksek Lisans Derslerinin Akademi Becerisi Açısından Önemi, Sürekli Gelişim, Başarı Duygusunun Motivasyona Sağladığı Katkı” şeklinde yine dört alt kategori oluşturulmuştur. Bu kategorilerden “Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersinin Önemi” alt temasına

bakıldığında dört öğrencinin akademik gelişim sürecinde Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersinin sürece katkısından bahsettiği gözlemlenmiştir. Bu konu hakkında bazı öğrenci görüşleri şu şekilde olmuştur:

'Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersinin yüksek lisansta üzerinde en çok durulan ders olmasının başlı başına bir temel olduğunu ifade etmeliyim. (K3),

'...bilimsel araştırma yöntemleri başlığı altındaki derslerin akademik araştırma becerisini artırmakla birlikte araştırmacıya farklı bakış açıları kazandırdığı açıktır. ' (K8),

'Araştırma becerisinin gelişimine en çok 'Bilimsel Araştırma Yöntemleri' dersinin katkısı olduğunu düşünüyorum. ' (K4).

“Akademik Gelişim” temasına ilişkin belirlenen “Yüksek Lisans Derslerinin Akademi Becerisi Açısından Önemi” alt teması incelendiğinde altı öğrencinin akademi becerisini yüksek lisans ders sürecinde kazandığını belirttiği görülmektedir. Bu konuya ilişkin bazı öğrenci görüşleri şu şekildedir:

'...herhangi bir lisans mezunu bir kişi bu beceriye sahip olamaz. Akademik eğitim alması gerek. ' (K5)

'...bu durum da araştırma becerisinin gelişmesine olumlu yönde katkı yapmaktadır. ' (K6)

Aynı temaya ilişkin “Sürekli Gelişim” alt temasına bakıldığında ise dört öğrencinin akademik çalışma sürecinin kişinin kendisini sürekli geliştirmesi açısından faydalı bulduğu ve bunun gerekliliği yönünde fikirlerini belirttiği gözlemlenmektedir. Bu kapsam bağlamında bazı öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir:

'Kişisel hedefim ise önceliğim kendimi geliştirmektir. ' (K2)

'...yüksek lisans yapmak en başta kişinin kendisini geliştirir ve bu, kişinin mesleki olarak da her alanda gelişmesini sağlar. ' (K4)

Yine aynı temaya ilişkin “Başarı Duygusunun Motivasyona Sağladığı Katkı” alt teması incelendiğinde ise yedi öğrencinin başarılı olduğunda motive olduğu ve bu

motivasyonun kendilerini araştırma yapmaya yönelttiğini belirttikleri gözlemlenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerden bazısının görüşleri şu şekildedir:

‘Emeklerin karşılığını istediğiniz gibi görmek, o duyguyu bir daha yaşama arzusuna itiyor. Bu da devam etmek konusunda ciddi bir motivasyon kaynağı.’ (K3)

‘...başarı duygusu mutluluk getirir, mutlu olan insan da çalışmaya devam eder. Başarılı olan kişi mutlu olduğu yolda devam ettiği için akademik gelişim sürecinde ve mesleki açıdan faydası olduğunu düşünüyorum.’ (K1)

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmada elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara bağlı olarak ortaya koyulan önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırmada, Türkiye’de eğitim gören bazı yüksek lisans öğrencilerinin akademik gelişim düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Akademik araştırma becerisinin gelişimi derslerin içeriği ve hocanın yaklaşımına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Örneğin “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” dersinin araştırma becerisinin gelişiminde büyük katkısının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, ders programının yoğun olmaması, öğrencilerin araştırma yapmaya ve yazmaya teşvik edilmesi, danışman hocaların ilgili olması gibi unsurlar araştırma becerisinin gelişiminde öğrencileri motive ettiği ve düzenli ve planlı çalışma ve zaman yönetimi araştırma becerisinin gelişiminde etkili unsurlardan olduğu sonucuna da ulaşılmıştır. Akademik çalışmalara yeterli zamanın ayrılması akademik gelişimi de olumlu yönde etkilemektedir. Çalışmada elde edilen sonuçlardan birisi akademik gelişim ile danışmanlık hizmetinin birbirlerini doğrudan etkilediğidir. Danışman hocanın sürece rehberlik etmesi, öğrencinin özgüvenli bir şekilde çalışmalarına devam etmesini sağlamaktadır. Danışmanlık hizmeti almayan öğrencilerin ise motivasyonunun düşük olduğu gözlemlenmiş, akademik gelişim açısından negatif yönde fikirlere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Çalışmada ulaşılan bir diğer sonuç ise akademik gelişim sürecinde elde edilen başarı duygusu, akademik çalışmalar yapma açısından öğrencileri motive etmektedir. Başarılı öğrencilerin akademik çalışma yapma istekleri diğer öğrencilere göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Alanyazındaki birçok çalışmada bu araştırmanın bulguları ile örtüşen sonuçların bulunduğu görülmüştür. Tahmaz (2019), çalışmasında lisansüstü programa kayıtlı öğretmenlerin, enstitülerin ders saati planlarken öğrencilerin durumunu gözardı etmesi sebebiyle çoğunun derslere katılım konusunda zorlandıkları ve bu konuda olumsuz yaklaşımlara sahip oldukları sonucuna

ulaşmıştır. Yukardaki bulgularda belirtildiği gibi, ders programının yoğun olmaması ve zaman planlaması, öğrencilerin akademik araştırma becerisini geliştirmektedir. Nayır (2011) araştırmasında, özellikle öğretmenler ve yöneticilerin yüksek lisans ve doktora derslerine devam edebileceği şekilde ilgili mevzuata net ve açık bir madde eklenmelidir, şeklinde sonuca ulaşmıştır. Bu sonuç, çalışmada elde edilen akademik çalışmalara yeterli zamanın ayrılması, akademik gelişimi olumlu yönde etkilediği sonucu ile örtüşmektedir. Yine Karaman ve Bakırcı (2010), enstitülerin amacının, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine akademik çalışmalar yaparak bilgiye ulaşma, değerlendirme, derinlemesine inceleme yaparak yorum ve sentez yapabilme yetisi kazandırma, meslekte uzmanlaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan bu çalışmada yükseköğretim kurumlarının amacının yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla iş birliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmak olduğu belirtilerek, iki çalışmanın da benzer sonuca ulaştığı görülmektedir.

Alhas (2006) tezinde, yüksek lisans öğrencilerinin dersler ve programlar hakkında olumlu düşüncelere sahip olduğu, öğrencinin mesleki ihtiyacı ve toplumun ihtiyacını karşıladığı, alınan eğitimin bilim insanı olmaya yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu kapsamda konuyla ilgili olarak bu araştırmanın katılımcılarının görüşlerine bakıldığında ortaya çıkan bu farklılığın nedeni, çalışma gruplarının farklı yüksek lisans programlarında eğitim görüyor olması ve kişi sayılarının farklılığının etki ettiği söylenebilir.

Yukarıda özet geçilen bulgularda çeşitli yüksek lisans programlarına kayıtlı öğrencilerin akademik gelişim düzeyine ilişkin karşılaşılan sorunların giderilebilmesi için aşağıda belirtilen öneriler getirilmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında yüksek lisans programının yöneticileri ve üniversite idarecileri yüksek lisans eğitiminde akademik gelişim düzeyini artırmaya yönelik adımlar atmalıdırlar.

1. Yüksek lisans eğitimi, sadece hocanın veya sadece öğrencinin aktif olduğu bir eğitim değildir. Hem öğrenci hem hoca bu eğitim sürecinde rol alır. Öğrenci, çalışmaları ve gayreti ile katılım gösterirken, hoca öğrenciye

rehberlik hizmeti ile yol gösterir. Bu bilgiler ışığında hoca ile öğrenci sürekli iletişim halinde olmalıdırlar.

2. Yüksek lisans öğrencilerinin çoğunluğunun çalışan bireyler olması sebebiyle, üniversite idaresi, yoğun bir ders programı hazırlamaktan kaçınmalıdır. Mümkün olduğunca mesai saatleri dışına ders koyulmasının öğrenciler açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.
3. Akademik araştırmaların geliştirilmesi için öğrenciler daha fazla araştırma yapmaya yönlendirilmelidir. Bu bağlamda verilen ödevler araştırmaya yönelik ödevler olabilir ayrıca derslerin içeriği akademik gelişimi destekleyici olacak şekilde yeniden düzenlenebilir.
4. Danışman hocanın öğrenciye yaklaşımı ilgili ve teşvik edici olmalıdır. Öğrenciye sağladığı motivasyonla öğrenci başarılı olacak, böylelikle daha çok çalışmak isteyecektir.

KAYNAKÇA

- Aktepe, V. (2005). Eğitimde Bireyi Tanımanın Önemi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15-24.
- Alhas, A. (2006). Lisansüstü Eğitim Yapmakta Olan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitime Bakış Açıları: Ankara İli Örneği. Ankara.
- Arslan, Ş. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Zaman Yönetimi İle Akademik Başarı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Besyo Örneği. Edirne.
- Aypay, A. (2006). Üniversitelerde Akademik Etkinlik ve Örgütsel Davranış Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 175-198.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 368-388.
- Baş, G. (2013). Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitimden Beklentileri: Nitel Bir Araştırma (Niğde İli Örneği). *Yükseköğretim Dergisi*, 61-69.
- Bulut, L. (2015, Temmuz). Bir Akademik Gelişim Modeli Tasarımı Ve Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi . Gaziantep.
- Büyüköztürk, Ş., & Deryakulu, D. (2002). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği İle Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(30), 187.
- Çelen, F. K., Çelik, A., & Seferoğlu, S. S. (2011). Türk Eğitim Sistemi ve PISA Sonuçları. *Akademik Bilişim Dergisi*, 1-9.
- Dinçsoy, Ö. (1995). *Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Ekin Yayıncılık.
- Erdem, A. R. (2012). Bilim İnsanı Yetiştirmede Etik Eğitimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 25-32.
- Erdem, F., Ömüriş, E., Öz, Ö., Boz, H., Özmen, M., & Kubat, U. (2014). Öğretim Elemanlarının Etik Sorumlulukları Üzerine Üniversite Öğrencilerinin Algılamaları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 39-63.
- Erdoğan, İ. (2003). *Yeni Bir Binyıla Doğru Türk Eğitim Sistemi Sorunlar ve Çözümler*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Ergün, M. (1994). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Güler, B. (2014, Ağustos). Akademik Gelişim Süreci ve Akademisyenlerin İş Tatmini Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma: Almanya ve Türkiye Örneği. Kahramanmaraş.
- Günay, D. (2018). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim ve Lisansüstü Eğitime Felsefi Bir Bakış. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 71-88.
- Güney, N. (2011). Akademik Yayın Dünyasına Pratik Bir Bakış. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 283-285.
- İncebacak, E. (2019). Türk Eğitim Tarihi Açısından Modernleşme Sürecindeki Türk Eğitim Sistemine İzmir İktisat Kongresi Kararlarının Etkisi. Erzincan.
- Işık, C. (2013). Aydınlanma Düşüncesi Çerçevesinde Jean Jack Rousseau’nun Aydınlanma Ve Eğitim İle İlgili Görüşleri. İstanbul.
- Karakaya, İ., & Tavşancıl, E. (2008). Yükseköğretime Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)’nin Yordama Geçerliliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 987-1019.
- Karakütük, K., Aydın, A., Abalı, G., & Yıldırım, S. (2008). Lisansüstü Öğretimin Sorunları Konusunda Ankara’daki Üniversitelerin Lisansüstü Enstitü Yöneticilerinin Görüşleri . *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 42-53.
- Karaman, S., & Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de Lisansüstü Eğitim:Sorunlar ve Çözüm Önerileri . *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 94-114.
- Keçeli-Kaysılı, B. (2008). Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 69-83.
- Koçak, Y. (1988, Mayıs). Okul-Aile İletişiminin Engelleri . Ankara.
- Küçük, O. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Küçükcan, T., & Gür, B. (2010). *Türkiye’de Yükseköğretim Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Nayır, F. (2011). Eğitim Bilimleri Alanında Lisansüstü Öğrenim Görmekte Olan Müfettiş, Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Sorunları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 199-222.
- Odabaşı, F., Fırat, M., İzmirli, S., Çankaya, S., & Mısırlı, Z. A. (2010). Küreselleşen Dünyada Akademisyen Olmak. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 127-142.
- Sağlam, Ç. A. (2011). Akademik Personelin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Tükenmişlik Düzeyleri İle İlişkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 407-420.

- Şahin, Y., Uysal, S., Saraç, L., & Gündoğdu, K. (2019). Nitel Araştırma Dersinin Lisansüstü Öğrenciler ve Öğretim Elemanlarınca Bütüncül Olarak Değerlendirilmesi . *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 1408-1429.
- Sezgin, D. (2017). Kurum Çalışanı Bakış Açısıyla Kurumsal İtibar. *Selçuk İletişim*, 141-163.
- Şişman, M. (2011). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sucuoğlu, B. (1996). Kaynaştırma Programlarında Anne Baba Katılımı. *Özel Eğitim Dergisi*, 25-43.
- Tahmaz, A. S. (2019). Lisansüstü Eğitim Alan Öğretmenlere İlişkin Yönetici Tutumları. Denizli.
- Tavşancıl-Tarkun, E. (1990). Lise Tür ve Kolunun Yükseköğretimdeki Akademik Başarıya Etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 209-220.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Ün, H., & Türkal, İ. (2018). Kurumsal İletişim Bağlamında Yükseköğretim Kurumlarının Sosyal Medya Kullanımları: Üniversitelerin Youtube Kanallarını Kullanımları Üzerine Bir İnceleme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2811-2833.
- Uysal, H. (2015). Böte Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi Ve Akademik Başarı Tahmin Modelinin Geliştirilmesi. Çanakkale.
- Üzümcü, Ö. (2016). Nitel Araştırma Yöntemine Sahip Tezlerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 327-340.
- Vural, R. A., & Cenkseven, F. (2005). Eğitim Araştırmalarında Örnek Olay (Vaka) Çalışmaları: Tanımı, Türleri, Aşamaları ve Raporlaştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 126-139.
- Yıldırım, N. (2011). Okul Müdürlerinin Motivasyonları Üzerine Nitel Bir İnceleme. *AİBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 71-85.
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi*. (2021, 01 20). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi: <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alındı

EK 1 : GÖRÜŞME FORMU

1.BÖLÜM: DEMOGRAFİK BİLGİLER

1- Yaşınız	
2- Önceden başka bir bölümde yüksek lisans eğitimi aldınız mı?	
3- Önceden kongre ve sempozyuma katıldınız mı?	
4- Önceden yayınlanmış bilimsel bir araştırmanız var mıdır?	

2.BÖLÜM: AKADEMİK GELİŞİM SÜRECİNE İLİŞKİN SORULAR

1- Akademik araştırma becerisinin gelişiminde yüksek lisans derslerinin katkısı hakkındaki görüşleriniz nedir?	
2- Akademik araştırma becerisinin geliştirilmesi için ders sürecinde yapılması gereken uygulamalar nedir?	
3- Akademik araştırma becerisini geliştirmek için öğrencileri motive eden unsurlar nedir?	
4- Akademik araştırma becerisini geliştirmenin kariyer planını için önemi nedir?	
5- Akademik araştırma becerisi geliştirmek için yeterli zamanın ayrılması için yapılması gerekenler nedir?	
6- Akademik araştırma becerinizin geliştirilmesinde destek olan bilimsel kaynakları uygulamaya yönelik yeterlilikleri nedir?	
7- Akademi hayatınızda yöneticiniz/danışmanınızdan aldığınız destek ve rehberlik hizmetini yeterli buluyor musunuz?	
8- Akademik araştırma sürecinizde düzenli ve planlı mısınız? Bu durumun sürecinize katkısını değerlendiriniz.	
9- Akademik gelişim sürecinizden elde ettiğiniz başarı duygusu sizi bu mesleğe devam etme açısından motive ediyor mu?	
10- Eklemek istediğiniz görüş ve önerileriniz	